

коли кожному талановитому студенту-досліднику будуть створені умови для продуктивної праці.

Аналізуючи проблеми наукових досліджень, що існують в Україні, ми підходимо до думки, що євроінтеграція, як інструмент, що виводить проблеми наукових досліджень в Україні з замкнутого кута, є головним чинником їх вирішення. Тим самим вона знищує перешкоди для стійкого технологічного розвитку, що обов'язково приведе Україну до процвітання.

На думку автора, великий потенціал закладено і в створенні проблемних лабораторій і наукових, ресурсних, аналітичних студентських центрів. Досвід проблемної лабораторії СумДУ “Соціально-гуманітарні аспекти регіональних досліджень” (науковий керівник М.В.Жук, e-mail:sumy@iatp.org.ua) допомагає нам підвищити свою кваліфікацію через тренінгові програми оволодіння проектними технологіями (останній тренінг був присвячений проблемі презентацій і був проведений тренером проекту IREX Світланою Буко). Ось деякі її проекти – Інтернет-газета “Студентський культурний міст: можливості, контакти, проекти” (www.culturalbridge.nm.ru та www.culturalbridge.iatp.org.ua), готується проект по створенню центра з євроінтеграції, студентського центра з міжнародної освіти.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ОЧИМА СТУДЕНТА: РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 2005 р.

Доп. -Курочкіна Є., гр. –ПР-24,
Жмурко С., гр. Ю-43,
Мірошниченко В.,гр. Ю-41,
Бондарев Є.
Наук. кер. – доц. Жук М.В.

В квітні 2005 р. проблемна лабораторія СумДУ «Центр соціально-гуманітарних досліджень регіональних проблем»

провела пілотне соціологічне опитування студентської громади з проблем євроінтеграції. Вибірково були опитані студенти 1-4 курсів, загальна кількість опитаних - 400 чоловік.

Дослідження було спрямовано на вивчення проблеми через такі індикатори:

- ступень орієнтованості студентів на підтримку курсу команди Віктора Ющенко на євроінтеграцію;
- очікування конструктивних змін від євроінтеграції на загальнодержавному, регіональному та університетському рівнях;
- вивчення факторів, що можуть сприяти популяризації євро- інтеграційного курсу.

Звичайно, наше дослідження не може претендувати на абсолютність

висновків, але воно відображає стан громадської думки і певні проблеми в розумінні процесу. Слід зауважити, що це перше дослідження, проведене нашою командою. Але ми дуже хочемо створити на базі лабораторії моніторингову групу і постійно проводити такі дослідження. Дякуємо ректорату університету за допомогу в друкуванні анкет.

Ось деякі результати, про які ми б хотіли розповісти. На запитання

«З якими пріоритетами зовнішньої політики України Ви пов'яжете її успіх як держави?» було дано такі відповіді:

євроінтеграція	16%
євроінтеграція в партнерстві зі США	13%
пріоритет євроінтеграції в партнерстві із США при паралельних стратегічних партнерських стосунках з Росією та країнами СНД	36%
пріоритет стратегічного партнерства з Росією, країнами СНД при збереженні курсу на євро інтеграцію та партнерство із США	21%
не можу визначитись	5%
висловили інше бачення	1%

Цікавим є те, що в цілому пріоритетність євроінтеграції підтримує 65% опитаних, та більше половини з них вважають,

що цей курс потрібно доповнювати партнерством з Росією та країнами СНД. При цьому абсолютна більшість прихильників євроінтеграції, 49% опитаних, пов'язують цю стратегію з партнерством із США, фактично мають трансатлантичну орієнтацію.

Та слід враховувати, що 21% опитаних вбачає пріоритетом партнерство з Росією та країнами СНД при наявності курсу на євроінтеграцію. А в цілому важливість російського фактору зовнішньої політики України виділяють 57% опитаних. Лише 5% не визначились з цим питанням.

На запитання «Чи вважаєте Ви, що вступ до НАТО є обов'язковим елементом Євроінтеграції?» були надані такі відповіді:

Так	21 %
Ні	48 %
Не знаю	18 %

Якщо порівняти це з попередніми даними, то можна зробити висновок. Кількість тих, хто підтримує влюбій формі євроінтеграцію в якості головного пріоритету розвитку України в 3 рази більше тих, хто пов'язує її із вступом до НАТО. А 15% опитаних взагалі не дали відповіді.

Попередні запитання цікаво порівняти і з такою позицією: «Чи достатньо Ви знаєте про систему Євроради, НАТО (кількість членів, структуру, програми, особливо молодіжні, конструктивні зміни, що відбулись у тих нових членів, які раніше були соціалістичними країнами чи входили до СРСР)?» Було надано такі відповіді:

Так	12 %
Ні	63 %
Не можу визначитись	7 %

Нагадаємо, що майже 86 % опитаних в цілому чітко висловили своє відношення до євроінтеграційних процесів, але при цьому лише кожний восьмий володіє достатньою інформацією про сучасну Єврораду та процеси євроінтеграції.

Та позитивним є бажання розширити свої уявлення. На запитання «А чи хотіли б ви знати більше про Єврораду?»

Особливо про програми для молоді для держав- партнерів, типу України?» ми отримали таку інформацію:

Так	77 %
Ні	3 %
Не можу визначитись	13 %

Взагалі не дали ніякої відповіді – 13%.

Виявилась і ще одна закономірність. Очікуванні результати від нового курсу найбільш чітко виявились на рівні держави, а не регіону. Ось деякі з показників, яким надали перевагу:

демократизацію суспільства, захист прав і свобод людини та дитини	57%
розбудова сучасної високотехнологічної та високоприбуткової економіки	48%
публічність влади, її відповідальність за свої дії	37%
введення європейських стандартів якості життя населення та його соціальної захищеності	34%
можливість реально вивчати та використовувати досвід європейських країн	32%
розширення можливостей стажувань та навчання в державах Євро ради	32%
ліквідація тіньової та кланової економіки	28%
Новий імпульс для розвитку регіонів	21%

Але при цьому ось відповіді за такими важливими позиціями:

партійна конкуренція є змаганням практичних моделей розвитку держави, регіону, міста (реалізуються за термін перебування у владі)	9%
формування громад, третього сектору (громадських ініціатив)	8%

Особливо нас зацікавила остання позиція, адже студенти саме нашого університету активно сприяли формуванню місцевої громади через студентський рух спротиву, приймали активну участь в подіях помаранчевої революції.

Цікавим є і такий індикатор, як масове використання Інтернет та комп'ютера, їх доступність для молоді та студентів, особливо в межах навчального закладу. Його підтримало лише 19%. Мабуть це свідчить про їх бачення перспектив розбудови інформаційного суспільства в Україні.

Слід зауважити, що реальна кількість очікувань від курсу на євро інтеграцію на рівні сумського регіону значно нижче, ніж від загальнодержавних очікувань. Лише у 15% опитаних підтвердило, що вони чітко це знають

Очікування від реалізації цього курсу для розвитку СумДУ більш чіткі, їх бачить 34% опитаних. При цьому 55% від їх загальної кількості, що сприяти процесу євроінтеграції міг би відповідний університетський центр, вони підтримали ідею створення центру з євроінтеграції, лише 5% - проти такого центру, інші не визначились.

30% всіх опитаних висловили свою готовність залучитись до роботи такого центру. Ось позиції в роботі центру, які отримали найвищу підтримку:

налагодження партнерства з європейськими та американськими університетами, реалізація спільних проектів	57%
вивчення досвіду механізмів та стратегій працевлаштування студентів	36%
вивчення досвіду Болонської системи та визначення студентами пріоритетів навчання	25%
участь в розробці та реалізації грантових проектів	25%
інформування про Євро раду та НАТО	24%

Звичайно, наша анкета є лише пілотною, охоплює лише % студентів стаціонару. Але в цілому ми можемо підвести такі підсумки. Переважна більшість опитаних підтримує курс на Євроінтеграцію України, хоче вивчати практичний досвід життя в Євроаді, знайти партнерів та реалізувати спільно з ними спільні проекти. Але при цьому на розуміння цього курсу впливає недостатня обізнаність з проблеми, відсутність чіткого

розуміння пріоритетів сучасного європейського розвитку, перспектив партнерства з Єврорадою для України вже сьогодні.

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В ДОСЛІДЖЕННІ ОСВІТИ.

Доп. – асист. Бушман І.О.

Говорячи про проблеми розвитку, навчання й освіти, нині практично кожен дослідник не в змозі обійтися без використання у своїй методології системного підходу. Саме поняття розвитку в сучасній науці нерозривно пов'язане з поняттям системи. Система визначається сучасною наукою як сукупність взаємозалежних елементів, котрі взаємодіють один з одним під час виконання відповідних функцій. Поводження систем підпорядковане цілісності й структурності. Отже, воно залежить не тільки і не стільки від властивостей окремих елементів, скільки від їхнього місця і функцій у системі цілого, від загальних властивостей цілого.

Саме особлива структура цілого дозволяє проявитися якостям системності об'єкта, що не зводиться до сукупних властивостей його частин. Зокрема, якщо підійти із системних позицій до поняття розвитку, то воно набуває ознак закономірного росту внутрішньої організації тієї чи іншої системи. Розвиток (саме це поняття є, по суті, центральним як у традиційній, так і в інноваційній педагогіці) відображає нарощування системних якостей цілісності — тієї цілісності соціальних людських властивостей, що прийнято позначати поняттям особистості.

Визнання системного підходу передбачає, що сама система (процес системоутворювання розуміється найчастіше досить по-різному) висвітлюється в різних аспектах. Формування системного аналізу в якості самостійного дослідницького напрямку обумовлено загальною тенденцією